

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 2. oktobrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 165/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Patvēruma likuma 49. panta sestās daļas pirmo teikumu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam.

2. Apstrīdētā norma paredz, ka Administratīvās rajona tiesas nolēmums par patvēruma procedūras ietvaros pieņemtu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) priekšnieka pilnvarotas amatpersonas lēmumu ir galīgs un nav pārsūdzams.

3. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa minēto uzskatu pamatot.

Pieteikuma iesniedzējs ir Krievijas Federācijas un Ukrainas pilsonis, kurš vērsās Valsts robežsardzē ar iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā. Izskatot minēto iesniegumu, Pārvalde pieņēma lēmumu atteikt piešķirt Pieteikuma iesniedzējam kādu no šiem statusiem. Minēto

lēmumu Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja Administratīvajā rajona tiesā, ar kuras spriedumu viņa pieteikums tika noraidīts. Atbilstoši apstrīdētajai normai Administratīvās rajona tiesas spriedums nav pārsūdzams. Tādējādi apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota, un viņš ir norādījis, kādēļ konkrētajā gadījumā ir aizskartas viņam Satversmes 92. pantā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Administratīvās rajona tiesas nolēmums par patvēruma procedūras ietvaros pieņemtu Pārvaldes priekšnieka pilnvarotas amatpersonas lēmumu ir galīgs un nav pārsūdzams. Tādējādi attiecībā uz šāda nolēmuma pārsūdzību Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: “Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskārums brīža.”

Administratīvās rajona tiesas spriedums lietā Nr. [..], ar kuru noraidīts Pieteikuma iesniedzēja pieteikums, stājas spēkā [datums]. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 11. septembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

5. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesas kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantā ietvertajām tiesībām uz taisnīgu tiesu, jo neparedz patvēruma procedūras ietvaros pieņemta Administratīvās rajona tiesas nolēmuma pārsūdzību augstākas instances tiesā.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevējs, ievērojot savas rīcības brīvības robežas, kas izriet no Latvijas tiesību sistēmas un valstij saistošiem starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem, var noteikt to lietu kategorijas, kurās tiesas nolēmumi nav pārsūdzami (*piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2014-23-01 10. punkts*). Ja zemākās instances tiesā ticis nodrošināts pienācīgs tiesas process, Satversmes 92. panta pirmais teikums neparedz valstij pienākumu visās lietu kategorijās noteikt personai tiesības uz pārsūdzību augstākas instances tiesā (*sal.: Satversmes tiesas 2016. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2016-01-01 9. punkts*). Tādēļ, vērtējot, vai atbilstoši Satversmes 92. panta pirmajam teikumam būtu nodrošināma iespēja pārsūdzēt konkrētu nolēmumu, Satversmes tiesa noskaidro: 1) kāds ir likumdevēja mērķis tās lietu kategorijas, kuras ietvaros tiesas nolēmums tiek pieņemts, regulēšanā un kāds ir šīs lietu kategorijas raksturs; 2) vai personai tiek nodrošināts taisnīgs tiesas process tās instances tiesā, kas pieņem attiecīgo nolēmumu (*sal.: Satversmes tiesas 2025. gada 16. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2021-44-01 16.2. punkts*).

Pieteikumā ir citētas Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņas par tiesībām uz taisnīgu tiesu, kā arī pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par patvēruma lietu īpašo raksturu. Proti, tā esot lietu kategorija, kur lēmumu pieņemšana neaprobežojoties tikai ar individuālu faktisko apstākļu izvērtēšanu, bet bieži ietverot arī plašākus juridiskus un strukturālus jautājumus. Šādu jautājumu izvērtēšana prasot rūpīgu analīzi, jo no tiesas pieņemtā nolēmuma var tieši būt atkarīga personas dzīvība, drošība vai cieņa. Turklāt nepamatots vai kļūdainais tiesas nolēmums varot rezultēties personas izraidīšanā uz valsti, kur pastāv reāli spīdzināšanas, vajāšanas vai pat nāves draudi. Attiecīgi šai lietu kategorijai nepieciešama tiesnešu augstāka profesionālā kompetence, kā arī koleģiāla izskatīšana.

Satversmes tiesa jau ir secinājusi, ka noteiktos gadījumos personas tiesības uz taisnīgu tiesu tiek nodrošinātas arī tādā tiesas procesā, kura ietvaros kādā instancē lietu izskata viens tiesnesis (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 14. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-23-01 13.4. punktu*). Turklāt administratīvā tiesa, īstenojot savu kompetenci, noskaidro un izvērtē visus lietā būtiskos apstākļus, kā

arī pārbauda pārsūdzēto administratīvo aktu gan no faktu, gan tiesību viedokļa. Proti, administratīvajā procesā tiesā tiek īstenota visaptveroša tiesas kontrole pār izpildvaras lēmumiem (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2017-08-01 14.2. punktu*).

Ievērojot minēto, pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums tam, kādēļ Administratīvajā rajona tiesā patvēruma lietās netiek nodrošināts taisnīgs tiesas process un kādēļ valstij būtu pienākums noteikt personām tiesības pārsūdzēt pirmās instances tiesas nolēmumu šajā lietu kategorijā, ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 165/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa